

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan svečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 80 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne peti-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Zaradi jutrnjega praznika izide prihodnji list v petek, dne 3. februarja 1893.

Vabilo na naročbo.

Slavno p. n. občinstvo uljudno vabimo na nove naročbe, stare gospode naročnike pa, katerim je potekla konec meseca naročnina, prosimo, da je o pravem času ponové, da pošiljanje ne preneha in da dobé vse številke.

„SLOVENSKI NAROD“

velja za Ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Vse leto . . . gld. 13.— | Četrt leta . . . gld. 3-30
Pol leta . . . „ 6-50 | Jeden mesec . . . „ 1-10

Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec, 30 kr. za četrt leta.

S pošiljanjem po pošti velja:

Vse leto . . . gld. 15.— | Četrt leta . . . gld. 4.—
Pol leta . . . „ 8.— | Jeden mesec . . . „ 1-40

Naročuje se lahko s vsakim dnevom, a h kratu se mora poslati tudi naročnina, drugače se ne oziramo na dotično naročilo.

Upravnništvo „Slovenskega Naroda“.

Naše šolske razmere.

(Govoril posl. V. Spinčič v 191. seji državnega zbora dne 28. januarja 1893. l.)

Visoka zbornica! (Govori hrvatski.) V oklicu do svojih volilcev, katerega smo jaz in moji tovariši izdali v minolem mesecu, povdarjali smo poglavitno tri točke: gospodarsko stanje, narodno ravnopravnost in hrvatsko državno pravo.

Do dna svojih duš smo osvedočeni, po preteklosti in sedanjosti, drugod in pri nas, da si bo naš narod — hrvatski in slovenski — šele tedaj zagotovil gospodarski napredek in narodni obstanek, kadar se premeni sedanji sistem, kadar z njegovo krvjo in z njegovim imetjem ne bodo več upravljali ljudje, kateri ne poznajo ni njega, niti njegovega jezika, niti njegovih potreb in kateri zanj nimajo srca; kadar mu ne bodo več rezali pravice taki ljudje, ampak kadar bo zjedinen ter sam s

svojim kraljem iz zakonito mu že nad 350 let vladajoče rodovine gospodoval v svoji hiši, kadar bode oživetvorjeno njegovo državno pravo.

Dokler se to ne zgodi — a želeli bi bilo v interesu dinastije in naroda, da se čim prej zgodi — štejemo si za sedaj v dolžnost, iznašati krivice, katere se nam godé, in zahtevati, da se te krivice odstranijo in da se vrši pravo po obstoječih zakonih sedanjega sistema in sedanje uredbe monarhije.

Mi imamo pravico to zahtevati od države za naš narod, ker tudi on vrši svoje dolžnosti napram državi in daje davek v krvi in v denarjih.

Poslužujemo se, kakor drugi, kolikor znamo in moremo, nemškega jezika, a s tem se ne odre-kamo pravu, govoriti tudi tukaj v svojem jeziku.

(Nadaljuje nemški.) Visoka zbornica! Kolikor je meni znano, niso Hrvati in Slovenci v tostranski polovici monarhije oproščeni nikake dolžnosti in nikakega davka, niti krvnega niti denarnega, vzlic temu pa se jim prikrajšujejo mnoge pravice. (Posl. Biankini: Tako je!) To velja zlasti za pravico, izobraževati se v lastnem jeziku.

Slišal sem že nekatere gospode, tožeče v tem oziru, ali takšne krivice, kakor se godé v tostranski polovici monarhije Hrvatom in Slovincem, (Posl. Krumbholz: Krivica se godi vsem Slovanom v Avstriji!) takšnih še nisem čul. Vseučilišča, za katera se trosi velika svota štirih milijonov, so tako uravnana, da se tam Hrvati in Slovenci ne morejo izobraziti. (Posl. Biankini: Tako je!)

V drugi polovici monarhije je hrvatsko vseučilišče Frana Jožefa, a Slovenci je sploh ne morejo obiskovati, Hrvati pa le deloma. Pravniki smejo namreč to vseučilišče obiskovati nekaj let ter prebiti ondu prvi državni izpit, sicer pa so, kakor vsi drugi dijaki, primorani obiskovati nemška vseučilišča, eventualno gledé izpitov italijanske oddelke v Gradci in v Inomestu. Poljskih in čeških vseučilišč jim je iz raznih uzrokov moči le iz težka obiskovati.

Tudi za gimnazije ustavilo se je za tekoče leto nekaj nad štiri milijone in vender ni ne jedne gimnazije, kjer bi se vseskozi hrvatski ali slovenski poučevalo. (Čujte! na desni.) Na Kranjskem, skoro izključno slovenski deželi, sta dve nemško-slovenski veliki gimnaziji, nemško-slovenska nižja gimnazija in popolnoma nemška gimnazija. Na Štajerskem in sicer v Mariboru poučujejo se menda štiri leta sem nekateri predmeti v slovenskem jeziku, v Celji pa se poučuje samo nemški. Vsa Koroška, kjer biva nad 120.000 Slovencev, vse Primorje, kjer biva nad 400.000 Hrvatov in Slovencev, nimata ni jedne gimnazije, na kateri bi se le jeden predmet učil v slovenskem ali hrvatskem jeziku. (Čujte! na desni.)

Ako hočejo sinovi teh dežel obiskovati domačo gimnazijo, iti jim je na nemško gimnazijo v Celovec, Beljak, Gorico, Trst ali Pulj. Realk za Slovence in Hrvate v alpskih deželah in v Primorju sploh ni. Poldrugi milijon Slovencev in Hrvatov nima nikake hasni od poldruga miliona goldinarjev, kateri se na leto izda za realke.

Obrtnih šol za glavne skupine sploh ni za Slovence in Hrvate. Taka šola je samo v Trstu, tam pa je učni jezik samo italijanščina. Obrtnih šol za posamne stroke je pač nekaj. Najvažnejša je v Ljubljani, ali od dveh milijonov goldinarjev, kateri se trosijo vsako leto za obrtni pouk, odpade na Slovence in Hrvate vender premajhen delež.

Za trgovinske šole in trgovinsko-nadaljevalne šole se dajejo tudi lepe subvencije, a za Slovence in Hrvate ga ni takega zavoda.

V Trstu je trgovinska akademija in navtična šola, a učni jezik je samo italijanščina (Čujte! čujte! mej somišljeniki.) V Lošinju, v Kotoru in v Dubrovniku so tudi navtične šole, kjer je učni jezik samo italijanščina. (Čujte! Tako je! mej somišljeniki.)

Za alpske dežele in za Primorje je čvetero učiteljišč in sicer v Celovci, v Mariboru, v Ljubljani in v Kopru. Prvi dve sta popolnoma nemški, Ljubljansko je nemško-slovensko, v Kopru pa se poučuje slovensko-nemški, hrvatsko-nemški in ita-

LISTEK.

Dvojna ljubezen.

Izvirna novela iz domačega življenja.

Spisal Ahasverus V.

(Dalje.)

V.

Ume se, da tudi zdravic ni manjkalo; napivalo se je že vsemu mogočemu, kar se dvigne Trstenik, si popravi očala, občežneno znamenje, da želi govoriti in donel je njegov zvonek glas takó mogočno, takó veličastno, da so kot začarano nepremično zrlé ga oči neme, komaj sopsti se upajoče družbe. In govoril je:

„Slavno društvo! Glási naših pesmij razlegajo se v tihi dól in brég ter znanijo viničarjem krog in krog, da se veseli tu gostoljubnega gospoda Trtnika družba darú Stvarnika: zlate vinske kapljice. Duhteče cvetje obsipalo nas je, solnčice pa gleda na nas ter se izvestno z nami raduje obdajajočega nas roja. In ta roj opeval je naš slavni rojak Stanko Vraz! Tudi on gledal je naše bregove, tudi njemu je srcé bilo neskončnega ponosa, ko je gledal rojstveni svoj kraj in zato je ovekovečil svojo ljubezen do rodne mu zemlje v prekrasnih pesmih. In če gleda zdaj iznad oblakov na nas, izvestno se njemu oko žari veselja, ko vidi svoj rod, kakó ljubi

in cení pesmi slovenske, s tem sebe in svoj materini jezik časteč. Rajni naš plemeniti vladika Slomšek prosil je Boga, naj mu dodeli, da i v smrtni uri zadnja njegova beseda naj bode v jeziku, v katerem ga je mati njegova prve besede in prvo molitev govoriti učila! Tudi mi, gospóda, živimo na slovenskih tleh, tudi nas učila je mati prve besede slovenski govoriti, tudi nas je vpeljala véda v svoje skrivnosti temelj, tudi mi nazivamo se Slovenci. A to ni dovelj, ni dovelj samo v srcu biti Slovenec, a pred svetom pa nekako se bati in sramovati svoje narodnosti! Nočem, gospóda, kaliti današnjega veselja, nočem razkrivati naše rane, ki morajo boleti vsacega, če ima le količkaj spoštovanja še do sebe in svojega slovenskega rodu. Ne bo dolgo in spoznavali se bomo zopet v boji za naše pravice, a kdor se i tačas ne zdrami iz svojega narodnosti naši smrtonosnega spanja, ni vreden, da ga solnce obseva! Kakó nas tare nemčurski živelj povsod, kjer nam more do živega, vam je znano. To nas boli, to nas peče v srcé in v dušo, pa vender ne zastavljamo vseh svojih sil, da bi v prah poteptali svoje nasprotnike.

Prva in poglavitna trdnjava, katera naj braui tujega navala, je naša krasna v duhu sv. Cirila in Metoda delujoča šolska družba. V kratki dobi svojega obstanka je Ciril-Metodova družba že sto in sto slovenskih otrok rešila odtujenja. Tudi pri nas

imamo podružnico te prekornostne družbe, a delovanje njeno, odkrito rečeno, je nezadostno. Kaj bi ravno pri nas krvavo ne potrebovali slovenskega šolskega vrta? In kaj se stori!? Molčim raje nadalje o tem, saj mora priti čas, ko se začnemo gibati in drugače delovati in žrtvovati za najsve-tejše, kar nosi srce vsacega človeka: ljubezen za obstanek, napredek in prostost svojega naroda.

Zatorej pa, gospóda, sem ponosen, ko ukazujem zdaj svojemu sinku Milanu, naj vzame krožnik in prosí vas darov za družbo sv. Cirila in Metoda. Zavést naj mu narekuje prošnjo.

Iu Milan je šel od osebe do osebe ter nabiral obilih darov, a čudno se mu je zdelo, da so oči gospe Zoráuove, gospoda župnika in gospoda njegovega veroučitelja rózne bile, ko je oče njegov vender tako lepo govoril.

Dr. Jug je opazoval že ves čas govora Serafino, bil je radoveden, kaj stori ona, ker dosledno nje načelom bi sedaj ne smela ničesar darovati za boj proti njenemu narodu. In ni se varal. Pošepnila je nekaj Milici na uho, in ko je Milan prišel do te, položila je precejšnjo svoto na žrtvenik rodoljubja in pristavila: „Gospica Serafina je svoj mošnjiček doma pozabila“; deček je odšel a rudečice Serafina vender ni zamogla prikriti.

Denar se je izročil blagajniku podružnice Burešu, a Tonček se je pošalil z dr. Urekom ter

lijansko-nemški. Ženski učiteljski za te dežele sta dve, v Ljubljani in v Gorici; na prvem zavodu se poučuje nemško-slovenski, na drugem slovensko-nemški in italijansko-nemški, hrvatsko-nemškega oddelka tu ni. Vsa Štajerska in Koroška imata samo jedno žensko učiteljsko in sicer v Gradci; z dekleti, ki se tu le deloma v svojem jeziku izobražijo in ki pridejo potem kot učiteljice na Spodnje Štajersko ali Spodnje Koroško, se tu ravna kakor s tujkami.

Vadnice na učiteljskih v Ljubljani in v Gorici so slovensko-nemške, oziroma tudi italijansko-nemške in sicer tako, da se poučuje v prvih dveh letnikih slovenski oziroma italijanski, nemški jezik pa se že od prvega leta sem uči kot učni predmet; začeni s tretjim letnikom je nemščina že učni jezik, dočim je materinščina samo še učni predmet. (Čujte! Čujte! mej somišljeniki.) Razven teh vadnic ustanovljeni so še pripravljalni razredi za nemške gimnazije v Trstu, Pulju in Celji in ti pripravljalni razredi so najboljši dokaz za to, da na teh gimnazijah ni uveden pravi učni jezik.

Kako so urejene šole na Koroškem, o tem je visokočastiti kolega gospod kanonik Klun že lani govoril in najbrž bo tudi letos še kdo to stvar sprožil. Tiste, ki žele zboljšanja obstoječih razmer, imenujejo visoki uradniki hujšakače in kalivce miru. (Tako je! pri somišljenikih. — Posl. Mixa: Vi sami!) Ne, specijelno gospod kanonik Klun sam in vsi Slovenci, ki so se lani za to stvar zavzeli, imenovali so se v tej zbornici kalivce miru.

Okrajni glavarji, namesto da bi kot predsedniki okrajnih šolskih svetov pri upisavanju v slovenske ali nemške oddelke — in take šole so se ustanovile vsled prošnje za slovenske šole — postopali objektivno, porabljajo vsa sredstva, da bi roditelje odgovorili od slovenskih šol (Čujte!), zlasti pa sramoté slovensko narodnost in slovenski jezik. (Poslanec dr. Vašaty: To so pa kaj čedni okrajni glavarji.)

Sklicujem se tu na interpelacijo poslanca Šukljeja in tovarišev, posebno pa je omeniti nekoga Mac Ne v i n a, okrajnega glavarja, predsednika okrajnega šolskega sveta v Celovcu. Prošnje, katere se v tej reči pošiljajo naravnost ministerstvu, dohajajo ad informandum deželnemu šolskemu svetu in ta deželni šolski svet jih kar na kratko odbija.

Razven omenjenih vadnic in pripravljalnih razredov so v Trstu, v Gorici in v Pulju še nemške ljudske šole za dečke in deklice, katere šole vzdržuje država, in v Ljubljani vzdržuje tako šolo mestna občina. Celó v Dalmaciji je nemška ljudska šola in to v Zadru kot vojaška ljudska šola. (Poslanec dr. Brzorád: Ljudska šola za vojake! Veselost.) Za poučevanje nemškega jezika v ljudskih šolah na deželi in Istri in na Goriškem se postavljajo v proračun remuneracije. Imenovani ljudski šoli v Ljubljani, kateri vzdržuje mesto in kateri nikakor nista bili potrebni, zlasti ne z ozirom na ondodni vladnici, sta bili ustanovljeni po strogem nalogu naučne uprave in ta ista naučna uprava ni nikdar in nikjer ustanovila slovenske ali hrvatske šole, kjer bi bila po-

trebna, in slovenskih šol niti tam ni dala ustanoviti, kjer so bile potrebne, zaželené in kjer so zanje prosili. V mislih so mi slovenske šole v Tržaškem mestu in v Goriškem mestu. Že leta 1883., torej skoro pred desetimi leti, izročila se je občinskemu zastopu Tržaškemu peticija za ustanovitev slovenskih šol, podpisana od 1400 roditeljev. (Čujte! Čujte! mej somišljeniki.) Občinski zastop je leta 1884. to peticijo zavrzel. Dotični rekurz na c. kr. namestništvo kot deželno šolsko oblastvo je bil odklonjen in takisto tudi rekurz na c. kr. ministerstvo, a ne iz razlogov, katere je navedlo namestništvo, ampak zato, ker društvo „Edinost“ ni bilo opravljeno podatki peticije in ker je bilo pooblastilo sicer izpričano (attestato) ne pa dokazano (provato).

To razsodilo je ministerstvo leta 1888. izdalo, dočim je namestništvo izdalo razsodbo na rekurz, podan 29. decembra 1884. leta, šele julija meseca 1887. leta. (Čujte!) torej dve in pol leta pozneje. (Poslanec dr. Brzorád: To je neverjetna naglica!)

V novejšem času podana je bila nova prošnja za slovensko šolo; c. kr. namestništvo kot deželno šolsko oblastvo je to prošnjo zopet odbilo, češ da v zakonu ni utemeljena. Vsled rekursa na visoko c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje odredilo se je komisijsko obravnavanje.

Torej šele po preteku devetih let prišlo je do tega, kar je v zakonu zapovedano, namreč do komisijske obravnave. Občinski zastop, povabljen odposlati k tem obravnavam svojega zastopnika, je to odklonil in mestni magistrat kot okrajno šolsko oblastvo je peticijo zavrnilo. Če se ne motim meseca julija lanskega leta pozvan je bil občinski zastop, da izreče svoje mnenje gledé ustanovitve slovenskih šol. Dotična obravnava se je vršila dne 15. septembra in jaz imam dotično poročilo pred sabo. V njem se najprej popisuje zgodovina peticij za slovenske šole, potem pa se izreče mnenje.

Občinski zastop, ne gledé na konservativne in liberalne razlike, izrekel je skoro jednoglasno negativno mnenje, akoprav pripoznava poročilo samo, da živi v Trstu nad 8000 Slovencev in da je okoli 700 slovenskih za šolo godnih otrok. Občinski zastop izrekel je zajedno trdno prepričanje, da bode namestništvo to peticijo zavrnilo v zmislu in iz razlogov, kakor že prej. (Posl. Alf. grof Coronini: Da, oni že poznajo namestnika Rinaldinija!)

Ako bi se pa to ne zgodilo, ako bi namestništvo ugodilo tistim, kateri nimajo drugega namena, kakor bojevati se zoper vse, kar je kakemu narodu sveto, namreč zoper jezik in tradicijo, potem izjavlja ta občinski zastop, da ne bo nikdar privolil, da se ustanovi slovenska šola v Trstu.

Dotični sklep in poročilo sploh temelji na argumentaciji c. kr. namestništva iz l. 1887.; navajajo se celo kar celi odstavki. Namestništvo dalo je torej samo občinskemu zastopu orožje v roko, s katerim se more bojevati zoper slovenske šole in ta imenuje boj proti vsemu, kar je narodu najsveteje, prošnjo tistih starišev, kateri hočejo prav to ohraniti, kar jim je najsveteje, svoj jezik. (Burno odobravanje. — Čujte! Čujte! mej somišljeniki.)

Vsa argumentacija se snuje na to, da so v okolici Tržaški slovenske šole, in ker od nikoder v mestu do tja ni štiri kilometrov daleč, naj slovenski otroci iz mesta obiskujejo slovenske šole v okolici. (Jako dobro! in smeh mej somišljeniki.)

Kdo je že kdaj slišal, da obiskujejo otroci iz mesta okoličanske šole? (Poslanec dr. Brzorád: To je klasično!) Vrh tega so slovenske šole v okolici prenapolnjene; tako na primer je v Šklednju v jednom razredu nad sto otrok. Treba bi bilo torej v okolici zidati šolska poslopja, da bi mogli te šole obiskovati slovenski otroci iz mesta. (Veselost in Čujte! Čujte! mej somišljeniki.)

Okolnosti, radi katerih se tudi v okrožju jedne ure ustanovi več šol, se ne upoštevajo; okolnosti, na katere se ozira postavodajalstvo v vseh deželah in na katere se ozira tudi občinski zastop Tržaški in namestništvo gledé okoličanskih otrok, kateri hočejo obiskovati italijansko šolo.

Otroci iz okolice imajo do mesta, kjer so italijanske šole, ravno tako daleč, kakor otroci iz mesta do okolice in vender se je zadnjih deset let ustanovilo mnogo italijanskih paralelk tam, kjer niso bile zaželené, kjer nihče zanje prosil ni in kjer so bile popolnoma nepotrebne.

Navedem naj, gospoda moja, samo jeden dokaz. V Rojanu so trije slovenski in štiri italijanski razredi. V tej šoli je 411 otrok, mej temi deset, reci deset takih, ki doma res italijanski govoré, 401 pa govoré v svojih krogih samo slovenski (Čujte! Čujte! mej somišljeniki) in za teh deset otrok je štiri paralelnih razredov, za ostale, 401, pa samo trije razredi. (Čujte! Čujte! Posl. Alfred grof Coronini: Pripravljavnice za Italijo!)

Gospôda moja! Če obiskujejo tudi slovenski otroci te italijanske šole, pripisati je to raznim mahinacijam; da pa dobrih uspehov ni moči doseči, je lahko umevno. Uspeh more biti le ta, da se polagoma poitalijanči vsa Tržaška okolica. (Posl. Brzorád: To je tudi svrha! — Posl. Biankini: Avstrija dela vedno za Italijo!) Tisti učitelji, ki pospešujejo učenje italijanščine mej okoličani, so gotovi posebnih ozirov in jim je vse dovoljeno, dočim so slovenski učitelji pravi sužnji, kateri se ne smejo ganiti. Zadnjič nastala je v občinskem zastopu ostra debata samo zato, ker sta dva učitelja podpisala popolnoma nedolžno brzojavko. Začela se je stroga preiskava proti tema slovenskima agitatorjema (Veselost mej somišljeniki.) in psovali in napadali so pri tej priliki učitelje in duhovnike.

Kakor sem ravno danes čital v nekem listu, morala sta občinski zastop in mestni magistrat sama izjaviti, da je bila vsa debata nepotrebna, ker je bila dotična brzojavka povsem nedolžna. (Posl. Wohanka: Slovenska je bila in to je glavna stvar! — Posl. dr. Brzorád: Slovensko brzojavko podpisati je predrznost!)

Zadnji čas bi bil, gospoda moja, da se šolske razmere v Tržaškem mestu kakor tudi v okolici premené po pravu in po zakonu ne pa s stran-

■ Dalje v prilogi. ■

dejal, da bode v novine pisal, da je on nabral v veseli družbi to svoto. Dr. Urek je postal grozno srdit, branil se je te časti na vse kriplje ter utemeljeval svoje čudno vedenje s tem, da bi mu taka slava škodovala pri odvetniškem izpitu, ker v Gradci bajé črtijo vsacega provzročiteljev kakeršnegakoli narodnega pojava in ga zapišejo v črno knjigo.

Trtnik prinese v tem krasno majolko, polno najboljšega vina, natoči veliko staro kupico, napije gostom, posebno pa danes prvič navzočima Serafini in dr. Jugu, ter izpije po stari navadi do dna — na njuno zdravje. Temu vzgledu bi se morala i slavljenca pokoriti. Dru. Jugu je ta junaški čin delal nekoliko preglavice, vender pa je zvršil častno svojo nalogo, a Serafina bi pa ne zamogla tega storiti, kar je tudi šegavi gospodar uvaževal ter ji na prosto dal, postaviti si namestnika. Zdaj se je hotel dr. Urek galantnega pokazati ter se urno lastnomočno postavi njenim namestnikom, pograbí kupico in mej največjim smehom družbe, reši dostojno svojo nalogo. A kmalo so se vinski duhovi sprli v njega glavi ter ga silili, ostajati ter prositi besede slavno občinstvo; dobro, da ga je danes sloviti njegov govorniški dar zapustil in da ni znal ničesar povedati.

Ko je solnce zatónilo za slikovito hrvaško gorovje ter zadnjikrat poljubljalo s svojimi žarki plemeniti trs, korakali so gostje po stezi v dól, kjer so jih čakali vozovi.

Serafini podal je dr. Jug roko, naslonila se je lahko nanjo in ko so se drugi nekaj korakov oddaljili, rekla je: „Gospod doktor, nepozaben mi bode današnji dan, katerega sem v krasnih vinskih goricah preživela mej ljubeznivimi vašimi rojaki. Ali priznati moram, da poprej gospica Milica ni resnice govorila, ko me je oprostila pri nabiranju darov za družbo sv. Cirila in Metoda. Mošnjicka nisem doma pozabila. Imam ga pri sebi, a darú nisem hotela in nisem smela dati, če se nisem hotela pred drugimi in sama pred saboj sramovati.“

„Hvala vam, gospica, na odkritosrčnosti. Prepričan sem bil pa že itak, da so bile one besede plašč, v katerega je ljubezniva Vaša, plemenito misleča gospica koleginja zakrila vašo zadrego.“

„Prepričani ste bili najine zvižace?“

„Da; vaše pismo dalo mi je premise k temu sklepu.“

„Oj, gospod doktor, tisto moje pismo, koliko skrbij mi je že napravilo! Kolikokrat sem že obžalovala svoj korak!“

„Zakaj, gospica?“

„Ker po vašem molku soditi, smatrate me izvestno za emancipiranko in še celó po merilu, s kakeršnim ste merili mojo sošolko Ido, sodite i mene!“

„Molčal sem pač, a ne iz taci razlogov, kakeršne mi Vi pripisujete, temveč ker se vedno še nisem odločil za ton odgovoru.“

„Zakaj me vi sodite, da sem sovražna Sloven-
cem, iz katerih mojih izrekov in dejanj sklepate
tako o meni; to bi rada vedela, gospod doktor!“

„Razložim Vam, a kaj ne, da ostaneva vse-
jedno i potem prijatelja?“

„Oj, vedno gospod doktor, saj“ — — —

„Niste videli mojega kužeka, gospica in vi go-
spod pristav?“ oglasil se je za njima žalosten glas
dr. Ureka.

„Kužeka? E, doktor, saj nimate psička!“ — za-
čudi se Serafina.

„Oj, kje si moj kužek, kužek? — Pasjék te
je vzél, ljubi moj kužek,“ — zdihoval je dr. Urek
in odšel na dvorišče krčme, kamor je zdaj dospela
družba.

Dr. Jug se je smejal in povedal tovarišici, da
ima palico z zrezljano pasjo glavo kot držaj, katero
je s „kužek“ krstil, ter je najgotoveje tega svojega
„kužeka“ zgubil.

Zaséla je gospôla kočije, tudi Trtnika je čakal
njegov voz, kamor sta prisela gospod Franc in
dr. Urek, poslovili so se pri nekaj litrih odhodnice
od župnika, nadučitelja in učiteljice ter oddrli po
beli cesti v krasni mesečni noči veselo proti domu.
Le dr. Urek je žalostno premišljeval usodo svojega
nezvestega „kužeka“ ter se namenil prej kot moč
priti ga iskat na „Pasjék“.

(Dalje prih.)

karskega stališča, po katerem sta Trst in okolica italijanska provincija ali, če se nista, morata to vsaj postati. (Odobranje mej somišljeniki.)

Blizu tako je tudi s slovenskimi šolami v mestu Goriškem.

Nekaj tisoč Slovencev, kateri imajo okoli tisoč za šolo godnih otrok, prosi že več let ustanovitve slovenskih šol, a vse te prošnje se odbijajo. Ustanovitvi slovenskih šol se v prvi vrsti upirata občinski zastop Goriški in Goriški magistrat, ki sta, taka, kakeršna sta, nastala pri volitvah samo s pomočjo c. kr. vlade. (Čujte! Čujte! mej somišljeniki.) Ta občinski zastop in ta mestni magistrat z županom na čelu, to vse ni drugega nič, kot dete c. kr. vlade. (Posl. Alfred grof Coronini: In sicer iredentovsko deto!)

Najnovejše, kar se je zgodilo v tej reči, je ukaz ministerstva namestništvu; to pa s tem ukazom ni zadovoljno — tega ni videti samo iz postopanja, ampak tudi iz oficijelnih in poluoficijelnih listov. Namestništvo naročilo je kategorično, v kar je bilo po ukazu ministerstva prisiljeno, občinskemu zastopu v roke župana, da mora do 7. januarja t. l. rešiti peticijo zaradi slovenskih šol in ljubi ta župan sklical je sejo občinskega zastopa na dan 17. t. m. (Smeh.) Poročal je sam in omenil, da je že sporočil ter povedal, da stvari ni tako hitro rešiti, kakor žele visoki gospodje — to vse po preteku nekaterih let! Priporočal je, naj se stvar odkaže šolskemu odseku! Torej dve, tri leta potem, ko je bila podana prošnja, izročila se je šele šolskemu odseku.

Takega zaničevanja prenese samo mati — če se smem tako izraziti — od svojega otroka, c. kr. namestništvo od občinskega zastopa in mestnega magistrata.

Pripomniti moram še, da so bili podpisi na zadnji prošnji za ustanovitev slovenskih šol v Gorici notarski potrjeni, za kar se je izdalo 80 gld., katera svota bi se bila pač lahko za kaj boljšega porabila; in prihranil bi se bil lahko tudi trud in vsled tega mnogo razburjenosti. Da so slovenske šole tako v Gorici kakor v Trstu potrebne, to dokazujejo najboljše ondote od družbe sv. Cirila in Metoda vzdržane slovenske privatne šole, katere obiskuje na stotine in stotine otrok. (Čujte! Čujte! mej somišljeniki.) (Dalje prih.)

Državni zbor.

Na Dunaji, 31. januarja.

Poslanska zbornica končala je danes generalno debato o proračunu naučnega ministerstva in začela generalno debato o proračunu bogočastnega ministerstva. Najvažnejši so bili govori posl. Bendela in dra. Kronawettera ter ministra Gautscha.

Začetkom seje vpraša posl. dr. Steinwender načelnika odseka za volilsko reformo, ali misli čim prej ugoditi ukrepu zbornice gledé poročila o predlogu, da se naj v kmetskih občinah uvedejo neposredne volitve. Posl. baron Widmann kot načelnik odseka za volilsko reformo odgovori, da ministarskemu predsedniku ni bilo doslej mogoče priti v odsek, dokler niso dognana pogajanja radi bodoče večine. Vzlic temu se je že v zadnji seji začela generalna debata in se bo nadaljevala te dni. — Po tem odgovoru prestopi zbornica na dnevni red in nadaljuje generalno debato o proračunu naučnega ministerstva.

Posl. Bendel zavrača Masarykovo očitjanje, da levičarji ne branijo šolskih zakonov. Ko je prišel Liechtensteinov predlog v pogovor, upirala se mu je levica tako silovito, da ni bilo niti prvega branja. Mej levičarji je mnogo takih, ki so se borili za šolske zakone že tedaj, ko so nekateri sedanji mladočeski poslanci še sami v šolo hodili. Posl. Ebenhoch je govoril o nepopularnosti šolskih zakonov in predlagal ljudsko glasovanje o njih. Levičarji se tega bojé; naj le klerikalci izposlušajo tako glasovanje in poraženi bodo, čeprav imajo za soboj vso rimsko hijerarhijo s škofi vred. Govornik ne more pritrditi vsemu temu, kar je rekel naučni minister. Šola je že sedaj urejena tako, da bi mogli klerikalci z njo zadovoljni biti in tudi pri kandidatih za srednje šole se že vprašuje po konfesiji. Zadnji čas je bilo več konfesionalnih šol ustanovljenih; vedno se hvali izborna vzgoja jezuitov; vzgoja v teh zavolih je sicer stroga, uspehi pa so več kot dvomljive vrednosti. Samo nekateri postanejo zeloti, zlasti manj bistre glave, velika večina gojencev pa postane brezverska in indiferentna. Li-

beralizem ni rodil socijalne demokracije, sicer pa zmatrajo klerikalci za svojo nalogo, strahovati ljudij. Prej so trdili, da so framazoni kuga, ki bo svet uničila, zdaj so to socijalni demokratje. Socijalni demokratje nikakor niso tako hudobni, kakor se tu govori. Morda je v socijalističnih naukih res kaj liberalnih idej; pa saj je tudi v evangelijih najti mnogo socijalističnih načel. Trditev, da je naša sedanja šola brezverska, je neresnična in ta neresnica izrečena je vedoma in hotoma.

Posl. Hauck zahteva, naj se ustanové krščanske šole, v katere bi ne bilo vzprejemati židovskih otrok niti nastavljanje židovskih učiteljev. Židje se usiljujejo na vsa boljša mesta in jih bodo kmalu zasedli celo pri vojaki. Nemška mladina naj se vzgaja v narodnem duhu.

Po nekaterih stvarnih popravkih poslancev Treuinfels, Schneider, dr. Kronawetter, princ Liechtenstein, Kaltenegger, dr. Schlesinger, Byk in Masaryk priporoča poročevalec grof Pininski vso predlogo, obžaluje, da se govorniki niso dotaknili tudi umetnosti. Zgodovina umetnosti in književnosti naj bi se na gimnazijah koreniteje učila, dočim bi bil pouk v klasičnih predmetih vzlic veliki njihovi važnosti vendar nekoliko olajšati. Največ se je govorilo o ljudski šoli, čeprav tu ni lahko priti do soglasja. Poljaki stojé na starem svojem stališču; želeli bi sicer premembe ljudskošolskega zakona v avtonomističnem zmislu, ker pa so vzprejeli v prestolnem govoru razviti program, ne bodo zahtevali rešitve šolskega vprašanja. Poljakom je tudi mnogo do tega, da je vzgoja mladine religiozna in tudi vlado bodo vedno opominjali, naj skrbi za pravno-versko vzgojo v ljudskih šolah; sedanji šoli se očita, da je nekonfesionalna, pa to je neopravičeno. Vprašanje, ali naj se religiozno-moralna šola premeni v nereligiozno, je jako resno ter bi bilo po govornikovem mnenju ljudstvu v škodo. Nasprotstvo nekaterih poslancev zoper sedanjo šolo je pretirano, v toliko pa govoré resnice, ako trdé, da je verska vzgoja jedino sredstvo zoper socijalizem. Tudi liberalci čislajo versko vzgojo in če bo vlada storila v tem oziru svojo dolžnost, potem se ni ničesar bati.

Zbornica vzprejme pri glasovanju proračun naučnega ministerstva in začne debato o točki „bogočastje“.

Posl. dr. Kronawetter konstatira, da vlada navzlic vsem svojim obljubam še ni predložila zakonskega načrta o snovanju župnih občin. Najbolje bi bilo, da se v zmislu kanoničnega prava določi, da je župnije vzdrževati iz prostovoljnih doneskov vernikov. Sedanji prispevki občin so neopravičeni, ker plačujejo občinske davke vsi občani ne glede na konfesijo. To je v nasprotju z državnimi osnovnimi zakoni. Prav katoliški veleposestniki so se temu že čisto upirali. Govornik predlaga resolucijo, s katero se pozivlje vlada, naj še v tekočem letu predloži zakon o kulturnem davku v katoliških farnih občinah. Nadalje predlaga resolucijo, s katero se zahteva, naj predloži vlada zakonski načrt o doneskih verskega zaklada za poučevanje veronauka na ljudskih in srednjih šolah. — Govornik se bavi potem z ustanovitvami novih samostanov. Po zakonu bi bilo treba privoljenja deželne vlade oziroma cesarja in to bi se moralo razglasiti v državnem zakoniku. Takih razglasil doslej ni bilo. Tudi prosjačenje redovnikov bi bilo vsaj omejiti; na Dunaji in na deželi je to prava nadloga. Najbolj je pa to obsojati za tegadelj, ker imajo ta privilegij le posamniki. Delavcu se kaj takega ne dovoli. Klerikalci hočejo svobodo zase, drugim je pa ne privoščijo. Dokler ni enakosti tudi v tem oziru, bilo bi bolje, da redovnice delajo, mesto da prosjačijo od hiše do hiše, kar se zlasti za neomožne ženske nikakor ne spodobi.

Posl. princ Liechtenstein nasvetuje, naj se iz verskega zaklada dovoli primeren prispevek za zgradbo neke nove cerkve na Dunaji.

Naučni minister baron Gautsch: Poslanec Kronawetter se je izrekel za popolno ločitev države in cerkve. To je neki amerikanizem, a ker živimo v Avstriji, ne pa v Ameriki, ozirati se moramo na konfesionalne avstrijske razmere. O redovnikih se pač ne more reči, da prosjačijo. Vlada dovoli ustanovitev novih samostanov le če se dokažejo subsidična sredstva.

Posl. baron Morsey zavrača izvajanja dr. Kronawettera, očitajoč temu, da je zopet zajahal najljubšega mu konja ter napadal katoliško cerkev. Kako hoče Kronawetter opravičiti konfiskacije cer-

kvenega imetja za časa cesarja Jožefa? Cerkev naj se zopet izroče vseučilišču, potem ne bo od države ničesar več zahtevala. Ali je nabiranje milodarov za samostane dopustno in primerno ali ne, to naj Kronawetter prepusti v razsodbo cerkvenim in državnim oblastvom.

Ko je še dr. Kronawetter zavrnil nekatere trditve naučnega ministra, priporočal je poročevalec dr. Fuchs vés proračun za bogočastno ministerstvo, katerega je zbornica tudi vzprejela in potem zaustavila posvetovanje.

Mej drugimi interpelanti omeniti je posl. Biankinija, ki je zahteval pojasnila radi ceste čez Velebit in radi vinske klavzule.

Prihodnja seja v petek.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 1. februvarja.

Bodoča večina.

Kakor smo že javili, povabil je predvčerašnjim grof Taaffe načelnike kartelnih strank na posvetovanje, na katerem jim je naznanil, v koliko je ministerski svet premenil po željah teh načelnikov vladni program. Ta premenjeni in od cesarja potrjeni program je podloga novim pogajanjem z načelniki kartelnih strank. Pogajanja so se začela včeraj in ker je upati, da se doženó do konca tega tedna, razglasil se bode v nedeljo vladni program. Grof Taaffe bi bil rad vso stvar še za nekaj časa zavlekel, a udal se je levičarjem, zahtevajočim korenitega pojasnila še pred glasovanjem o finančnem zakonu. Vse kartelne stranke so se morale odpovedati začasno nekaterim načelnim svojim tirjavam. Tako so se po uplivi najvišjih krogov odpovedali češki veleposestniki, sedeči v Hohenwartovem klubu, svojim državno-pravnim zahtevam. Ostali del konservativnega ali Hohenwartovega kluba odpovedal se je začasno premembi ljudskošolskega zakona, zadovoljivši se z obljubo naučnega ministra, da bo vlada v okviru sedanjega ljudskošolskega zakona administrativnim putem ugodila konservativnim tirjavam gledé šole. Levica se je odrekla po svojem načelniku Plenerju zahtevani uvedbi neposrednih volitev v kmetskih občinah, ker so se temu odločno upirali Poljaki, boječ se za svojo prevlado nad Malorusi. Zato tudi ministerski predsednik ni hotel priti k seji odseka za volilsko reformo. Kot nagrado za to popustnost levičarjev privolila je vlada, da pride elaborat tiskovnega odseka o premembi tiskovnega zakona v posvetovanje še pred debato o finančnem zakonu, ni pa ničesar obljubila, da se potegne za to predlogo v gospodski zbornici in da izposluje zanjo potrjenje kroge. — Organična večina to ne bo, tako je skoro nemogoče sestaviti, vsaj iz teh elementov ne, ki sedé v kartelnih klubih. Levičarji trdé, da vlada neče izključiti iz bodoče večine nobene frakcije Hohenwartovega kluba, niti slovenskih poslancev. To je res, res pa je tudi, da ni slovenskim poslancem za njih poslušnost ni najneznatnejše koncesije obljubila.

Nemščina v Gališki.

Deželni odbor gališki ukazal je pred kratkim mestnemu magistratu v Biali, da mu mora dopisovati v poljskem jeziku. Bialski magistrat se je zoper to naredbo pritožil na upravno sodišče, češ, da je njega poslovni jezik nemščina. Deželni odbor odreka sedaj magistratu pravico, pritoževati se v imenu občinskega sveta, tem manj, ker je magistrat deželnemu odboru podrejen organ in mora torej deželnemu odboru dopisovati v le tega poslovnem jeziku, to je v poljščini. Vrh tega ni nemščina v Gališki v deželi navaden jezik. — Razsodba upravnega sodišča o tej reči bo načelnega pomena, zato so nanjo vsi pravni in politični krogi zelo radovedni.

Vnanje države.

Natalija in Milan

Kraljica Natalija vzprejela je te dni v avdienci nekega urednika Pariškega lista „Eclair“. Mej drugim mu je rekla: Ne ljubim, izpovedovati se novinarjem, ker to, kar se je zgodilo v familiji, ne spada v javnost, a ker pišejo nekateri listi tako, kakor da je porazumbenje mej menoj in Milanom le izmišljeno, hočem vam stvar pojasniti. Milan je prišel 13. januarja v Biarritz. Jaz sem ga pričakovala. Iz začetka sem mislila, da je to grda spletkar, kar se mi je brzojavno naznanilo o prihodu Milanovem in sem šele verjela, ko mi je poseben odposlanec mojega moža vse potrdil. Milana sem jaz vedno smatrala pravim svojim soprogom in sem tudi vedno protestirala zoper ločitev. Prvi pogovor z Milanom je trajal dve uri; kaj sva govorila, to ne spada v javnost, dovolj je, če rečem, da sva se popolnoma porazumela. Mene veseli to od srca in veseli so tega tudi Srbi. Posledica tega bo, da pojdem v Beligrad, da bom srečna mati in udana soproga, ne gledé na to, ali se razveljavi ločitev ali sva primorana vnovič se poročiti.

Panama.

Parlamentarna komisija za preiskavo panamske afere se je naveličala nevaležnega svojega dela. Nekdo je predlagal, naj zaključi svoje preiskavanje, a ta predlog ni obveljal; vzlic temu pa bo vsa komisija mirno zaspala, če ji slučaj ne vrže v krilo kakih novih dokumentov. — Kornelij Herz je še vedno nevarno bolan, Artona pa iščejo francoski biriči po vsem svetu, najbolj v Rumunski, a upanja je malo, da bi ga ulovili. Zborniška pravna komisija je odobrila zakon o varstvu inozemskih vladarjev in njihovih poslanikov. Zakoni, ki se delajo za posamezne slučaje, so povsod dokaz vladne onemoglosti. — Zagovorniki obtoženih senatorjev in poslancev so uložili na sodišče posebno pritožbo, v kateri odklanjajo obtožnico, ker po ustavi ni moči nikogar poklicati na odgovor radi glasovanja v parlamentu in ker kazenski zakon govori le o javnih funkcionarjih, kakeršnimi pa voljene zastopnike naroda ni zmatrati. Mnenja, kako bo sodišče rešilo to pritožbo, so jako različna.

Panamino.

V Rimskih zaporih sedi zdaj jako čudna družba: najodličnejši bankirji in finančniki in najdražje hetere, a sodno osobje ravna s to gospodo s toliko galanterijo, da se temu trezni ljudje ne morejo prečuditi. Saj je preiskovalni sodnik, ko je zaslišaval neko prijateljico zaprtega Cuciniella, ji postregel s črno kavo, da bi bilo zaslišanje bolj familijarno. Cuciniello je pravi tip sleparskega finančnika, mož, ki je osleparil neapoljsko banko za skoro tri milijone lir. Star je sicer že 75 let, a vzlic temu je imel nekaj prav lepih ljubic, za katere je trosil ogromne svote. V panamsko afero so zapletene še mnoge druge demimondainke in kakor se čuje, imajo te dame v rokah razne listine in druge dokaze, iz katerih izhaja, da so bili nekateri politiki in državni dostojanstveniki porazumljeni s faiseurji italijanskih bank. Jedni taki dami ukradeni so bili vsi ti papirji in policija išče zdaj tatove na vse kriplje. Rimski listi poročajo, da misli preiskovalni sodnik pustiti guvernerja rimske banke, senatorja Taulonga iz zapora, seveda le proti primerni kavciji, a policija se boji, da bi v tem slučaju razdraženo ljudstvo uprizorilo večje izgrede.

Dopisi.

Iz Starega trga, dne 30. januarja. [Izv. dopis.] (Čitalnica. Podružnica sv. Cirila in Metoda). Po dolgem prestanku naj poročam, kako je pri nas v obče in kakšno je v nas narodno gibanje. Malo pred novim letom sestavil se je temeljem volitve na občnem zboru novi odbor v čitalnici nastopno: Franjo Petsche, trgovec in posestnik, predsednik; g. Julij Rosina, trgovec in posestnik, predsednika namestnik; gg. Anton Levec, c. kr. sodnik; Tomaž Mlekuž, trgovec in posestnik; Franjo Žagar; Ivan Kraječ; Anton Zakrajšek; Matvez Tomec in Ivan Kondare, vsi odborniki. V obče je naša čitalnica prav mirna in zaspana, kar pa ni odbornikom, marveč domačemu občinstvu pripi-sovati. V tem oziru se je marsikaj storilo ali vse-lej brezuspešno; to naj pa sedanji odbor nikar ne plaši, temveč se naj s podvojenimi močmi loti teškega dela. Ob enem naj Vam poročam o zanimivi seji tega odbora, pri kateri je šlo za naročitev Slovence. Po celo uro trajajočem pogovoru se je po nasvetu g. Julija Rozine Slovenec opustil, ker se je napredno narodni odbor čutil vsled čudnega (neolika-nega) pisanja tega lista razžaljenega in ne čuti nika-koršne potrebe takega lista podpirati. V isti seji se je tudi sklenila veselica, katera se je dné 29. t. m. vršila ter se prav povoljno obnesla, bodisi v gmot-nem oziru, kakor tudi glede izvršitve vspešnega.

Naznanim naj tudi, da se bode dné 12. febr. vršil prvi občni zbor moške in ženske podružnice sv. Cirila in Metoda v Starem trgu. Zanimanje za to družbo postalo je splošno, sosebno nežni spol se je v lepem številu odzval prvemu vabilu za ustano-vitev samostojne podružnice. Čast in slava vrlim rodoljubkinjam!

Iz Planine dne 30. januarja. [Izv. dop.] (Naše gasilno društvo.) V predpusnem času čita se vedno mnogo o raznih veselicah in plesnih venčkih, koji se vrše skoro po vseh krajih. — Tudi Planina letos ni zaostala, tudi tu priredilo je prostovoljno gasilno društvo v nedeljo 29. t. m. plesni venček v prostorih g. A. Kovšce, mej plesnim od-morom pa vršila se je šaljiva loterija z jako lepimi dobitki, ki niso bili ravno toli šaljivi kakor koristni. Dasitudi je isti dan palo obilo snega na uboge nas zemljane, vender bila je veselica precej dobro obis-kana. Videli smo zastopništvu vrlega sosednega nam gasilnega društva iz Postojne, ki nas v takih slu-čajih nikdar ne zapusti in skoro vse odlične naše občinstvo. Zabava bila je jako živahna.

Na tem mestu izreka se iskrena zahvala, vsem ki so na ta ali oninačin pripomogli, da je bil vspeh

jako ugoden. Čisti dobiček kojega je skoro nad 70 gld., namenjen je v poplačilo dolgá na gasilnem orodju. — Ako se preudari, kolike važnosti, kolike koristi so ravno gasilna društva, treba jih je tem-bolj vsestranski podpirati. Kajti vsak posestnik ne-strpno čaka, ako se ljuti sovražnik, ogenj, prikaže na njegovem poslopji in mu je hoče upapeliti, kedaj se oglasi plat zvoná, in kedaj se začuje rog, da hitro pokličeta gasilno društvo: „Na pomoč“.

—á—

Domače stvari.

— (Osobne vesti.) C. kr. gozdar g. Fran Padar premeščen je iz Postojne v Novomesto. — Stavbinskim praktikantom za Primorsko imenovan je absolvirani tehnik Viktor Kral.

— („Narodni dom.“) Kakor razvidno iz inserata v današnji številki, razpisuje društvo „Na-rodni dom“ natečaj za projekt o zgradbi društvenega poslopja. S tem je ta prenujna narodna zadeva prišla v tek in ker je, kakor se nam poroča, upanje, da se tudi vprašanje gledé prostora skoro ugodno reši, nadejati se nam je, da bo sedaj „post tot discrimina rerum“ vender že v bližnji bodočnosti kri in meso postala ideja „Narodnega doma“ v Ljubljani.

— (Slovensko gledališče.) Prihodnja slovenska predstava v deželnem gledališču, petin-trideseta te sezone, bode jutri Svečnice dan, in sicer popoldne ob 3. uri z znižanimi cenami. Predstavlja se bode znana burka v 4 dejanjih „Danes bomo tiči“. Cene raznim prostorom so razvidne iz gledališkega oznanila, ka-tero prijavljamo na drugem mestu.

— (Pri zabavnem večeru „Pisatelj-skega društva“) se je g. dr. Vošnjak spomi-njal pred kratkim umrlih slovenskih pisateljev dr. Lutmana in J. Marua. Potem je naznanil, da je društvo prejelo iz zapuščine vsem Slovencem nepozabnega Božidara Raiča 270 gld., katere je v svoji oporoki volil „Pisateljskemu društvu“. Gospod prof. Perušek je predaval o zanimivih grških igro-kazih, pisanih v „mimijambih“, ki so mnogo lepši, nego vse romantične idile. Predmet jim je vzet naravnost iz neprisiljenega življenja, poln živahnosti in dovtipnosti. Zanimivo je slišati, da so že takrat rabili take reke, kakeršni so še sedaj v navadi („kolikor zvezd ima nebo“) in da so tudi nekdanje Grkinje rade v Egipt hodile, kakor sedaj Goričanke. Pri-hodnji zabavni večer bo v ponedeljek 13. febru-varijski kot odhodnica prof. S. Rutarja u pred nje-govim odpotovanjem v Italijo in na Grško.

— (Prvi koncert ruskega narodnega zbora Nadine Slavjanske) bo jutri zvečer v veliki dvorani tukajšnje „Tonhalle“. Za ta koncert so vsi sedeži že razprodani in v petek 3. t. m. bo vsled tega še drugi koncert s slede-čim, povsem novim vspešnim: I. del: In-trodukcija in fuga iz opere „Žizn za carja“ (Življenje za carja) od Glinke; 2. „Ah to ni bila jedina pot na polji, narodna pesem, priredila in solo poje Nadina Slavjanska; 3. „Ne budite menja molodu“, (Ne budite mene mlade), na-rodna pesem z varijacijami, priredila in solo poje Nadina Slavjanska; 4. „Bil jednoč je mužik“, pesem Kotskega; 5. „O pridi k meni“, serenada Dargo-miskega, solo poje Nadina Slavjanska; 6. „Pisar“, šaljiva maloruska narodna pesem, solo poje Nadina Slavjanska. II. del: 1. „Vniz po Matuške po Volgě“, (Navzdol po matki Volgi), starodavna na-rodna pesem; 2. „Ivuška zelenaja moja“, (Vrbica zelena moja), narodna pesem; 3. „Oblaki“, pesem Dargomiskega, solo poje Nadina Slavjanska; 4. „Kamarinskaja“, narodna pesem Glinkova; 5. „Baja-Baj, dete moje“, zibelna pesem s spremljevanjem zbora, solo poje Nadina Slavjanska; 6. „Vihar“, šaljiva narodna pesem, solo poje Nadina Slavjanska. Začetek ob 1/2 8. uri zvečer. Vstopnina: Cercle od I. do IV. vrste po 3 gld.; sedeži od V. do X. vrste po 2 gld., od XI. do XV. vrste po 1 gld. 50 kr., od XVI. do XX. vrste po 1 gld.; prostor na galeriji v I. vrsti po 1 gld. 50 kr., v II. vrsti po 1 gld.; stojišča 80 kr. Vstopnice se dobivajo v glavni trafiki na Mestnem trgu. Tekstne knjižice po 10 kr. dobivajo se pri blagajnici.

— (Mestna hranilnica Ljubljanska.) Mes-eca januarja t. l. uložilo je v mestuo hranil-nico Ljubljansko 615 strank 178.490 gld. 48 kr., vzdignilo pa 346 strank 111.603 gld. 27 kr.

— (Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju mestne občine Ljubljanske) od 22.

do 28. januarja. Novorojencev je bilo 18 (= 30.5 ‰). Umrlih 24 (= 40.7 ‰). Mej njimi za grižo 1 (tujec, v bolnico prenešen), za dušljivim kašljem 1, za jetiko 11, za vnetjem sopilnih organov 2, za že-lodčnim katarom 1, vsled mrtvouda 1, vsled sta-rostne oslabelosti 4, za različnimi boleznimi 3. Mej umrlimi bilo je tujcev 11 (= 45.8 ‰), iz zavodov 11 (= 45.8 ‰). Za infekcijskimi boleznimi so oboleli za (dušljivim) kašljem 2, za hripo 15.

— (Vreme.) Mraz odnehuje le polagoma in čez dan na solčnih žarkih omehta se nekoliko le-dena skorja. Pričakovano južno vreme ni bilo trajno, in to je deloma dobro, da se sneg ne taja pre-hitro, kar bi prouzročilo povodnji. Včeraj imeli smo jako pust dan, gosta megla je ves dan stala po mestu. Tudi danes zjutraj bilo je precej megle, katero pa so kmalu razgnali solčni žarki. Nadejati se nam je torej lepe Svečnice, kajti danes imeli smo prav lep topel dan. Na vsak način pa utegne biti konec krutemu mrazu, ki smo ga imeli zadnji čas.

— (Snežni plaz) udril se je včeraj popo-ludne mej Zalogom in Lazami. Levi tir železnice bil je popolnoma zaprt in vlaki mogli so voziti le po desnem tiru. Brzovlak z Dunaja imel je vsled tega kake pol ure zamude. Druge nesreče ni bilo.

— (Dolenjske železnice.) Zagrebški „Tag-blatt“ prinaša daljši dopis iz Novega mesta, v ka-terem povdarja važnost Dolenjske železnice za de-želo. Svoj namen pa bode ta železnica dosegla še le tedaj, ako se bode zvezala s hrvatskimi želez-nicami, ter prenehala biti zagata. Za tako zvezo bi bila najugodnejša proga Novomesto-Karlovac. Ne-kateri pa so mnenja, da bi se Dolenjska železnica zvezala čez Brežice s hrvatskimi železnicami. Do-pisnik zagovarja prvo progo, katero bi gotovo podpirala tudi ogerska vlada, katera stori vse, da povzdigne Reško trgovino. Ako se zgradi proga Novomesto-Karlovac, šla bi dolenjska trgovina, po-sebno z lesom, vsa na Reko, kar bi pospeševale tudi nizke tarife ogerskih državnih železnic. Dopisnik konečno predlaga, naj bi se trgovinski zbornici v Zagrebu in na Reki izjavili glede tega važnega vprašanja.

— (Himen.) Poročil se je dne 30. januarja v Črnomlju g. Jurij Šumer, c. kr. okr. sodnijski pristav v Metliki, z gospodično Fani Bajukovo iz Črnomlja. Čestitamo!

— („Narodni dom“ v Novem mestu.) Občni zbor delniškega društva I. Narodni dom v Novem mestu bode dne 11. t. m. ob 6. uri zvečer v čitalnici. Leta 1892. bilo je dohodkov 339 gld. 54 kr., stroškov 302 gld. 4 kr., prebitka torej 37 gld. 50 kr. Imetje je naraslo na 11.218 gld. in rezervni fond na 970 gld. 94 1/2 kr. Vspored občnemu zboru obsega rešitev: 1. letnega poročila, 2. računa in bilance za l. 1892, 3. dividende.

— (Novomeška podružnica družbe sv. Cirila in Metoda) bode imela svoj redni letni zbor v četrtek, dné 9. februvarja, v „Narod-nem domu.“ Dnevni red je običajni.

— (Zaprta šola.) Vodstvo rudarske šole v Idriji dalo je tamošnjo šolo zapreti, ker je zbolelo več učiteljskih močij.

— (Nedeljsko kmetijsko bralnico) na-merava ustanoviti podružnica kmetijske družbe v Novem mestu. V tej bralnici bi čitali kmetiski go-spodarji iz Novomeškega okraja lahko brezplačno kmetijske časopise in koristne kmetijske knjige. Sha-jali bi se v ta namen ob nedeljah za nekoliko ur in si tudi lahko izposojali kmetijske knjige iz po-družnične knjižnice. Pri tej priliki bi se gospo-darji tudi lahko razgovarjali o kmetijskih zadevah in razodevali drug drugemu svoje izkušnje. Preda-vale bi se dalje važne kmetijske zadeve in bi se tako ustreglo tudi tistim gospodarjem, ki ne znajo čitati. Brez dvoma bode ta nova naprava prav koristna in je le želeči, da se skoraj uresniči ter da najde vse-stransko podporo, ker le potem bode mogla delovati uspešno.

— (Razpisane službe.) Pri c. kr. dav-čulh uradih na Kranjskem razpisano je mesto dav-karja v IX. eventualno davčnega kontrolorja v X. in mesto davčnega pristava v XI. čin. razredu. Prošnje je vložiti v štirih tednih pri predsedstvu finančnega vodstva v Ljubljani. — Na jednorazredni deški ljudski šoli v Trzinu izpraznjeno je drugo učiteljsko mesto z dohodki družega plačilnega razreda even-tuelno tretje učiteljsko mesto z dohodki tretjega ali pa četrto učiteljsko mesto z dohodki četrtega pla-čilnega razreda. Prošnje do 15. februvarja pri okr.-školskem svetu v Kranji.

Razne vesti.

* (Za Heine-jev spomenik ni mesta.) V Düsseldorfu, rojstnem mestu najznamenitejšega nemškega pesnika, postaviti se ima spomenik Heine-ju. Izdeluje ga kipar Hertel v Berlinu in ga bode izgotovil do 1. 1895. Mestni zastop Düsseldorfski pa je zdaj preklical svoj sklep iz l. 1888 in neče nobenega prostora odločiti spomeniku, češ, da ga sploh ni potreba v Düsseldorfu. Tudi nekatera druga mesta storila so že jednake sklepe poprej. Za pesnika „knjige pesmi“ torej v Nemčiji ni prostora, kjer bi se mu postavil spomenik!

* (Zadruga francoskih romanopiscev) se je osnovala te dni ter se je izvolil odbor, ki naj izdela zadruga pravila. V tem odboru so najslavnejši francoski romanopisci. Pristopiti morejo zadrugi samo taki pisatelji, ki so že objavili štiri romane. Do zdaj se je oglasilo 79 romanopiscev, da pristopijo zadrugi, katera obsega vse šole. Poglavitna svrha zadruge je obramba skupnih interesov.

* (Sarah Bernhardt,) slavna francoska igralka, ki bode v marcu menda dala tudi dve predstavi na Zagrebškem gledališču, potuje zdaj po Italiji. Te dni udeležila se je v Rimu slavnosti stoletnice smrti Goldonijeve. Kakor italijanski listi poročajo, prirejale so se slavni igralki sijajne ovacije.

* (Originalna oporoka.) V Czortkowi v Galiciji umrl je početkom minolega meseca notar Bienkowski. V oporoki volil je mestu Krakovu 100 gold. s pristavkom, da se mora ta svota obrestovati 354 let. Še le 1. 2247 se bodo smele uporabljati obresti kapitala, ki bode do takas narastel nad 200 milijonov, v dobrodelne svrhe.

* (Ponarejen mrtvaški list.) Leta 1884 umrla sta hitro drug za drugim posestnika v Brzezinskem okraju zakonska Isdebski, zapustivša kot jedino dedinjo desetletno hčerko. Za varuha bil ji je postavljen brat pokojnega očeta. Nekoliko let potem predložil je varuh mrtvaški list svoje varovanke sodišču, ki ga je proglasilo dedičem vsega premoženja. Te dni pa se je oglasila hči, katero so imeli za mrtvo, ter zahteva svoje imenje, trdeča, da je varuh ponaredil mrtvaški list in si tako zvi-jačno prisvojil njeno imenje. Sodišče odredilo je strogo preiskavo in je pozvalo več prič, da se do-žene resnica.

* (Upliv gozdov na število prebivalcev.) Kako uplivajo gozdi na naraščanje ali poje-manje števila prebivalcev, to se vidi na Franco-skem. Od l. 1888. posekali so v 30 departementih veliko gozdov in število prebivalcev se je od istega časa zmanjšalo za kakih 800.000 duš. V centralni Aziji narašča število prebivalcev progresivno in sicer posebno zaradi tega, ker Rusi uspešno pogozdujejo neizmerne puščave. Le take doline morejo biti ob-ljudene, ki imajo pozozdene vrhove, ki branijo vre-menske neizmere. Na Francoskem provzročajo povodnji vsako leto za blizu 90 milijonov frankov škode. Če bi vrhovi Alp in Pirenej bili pogozdeni, obranila bi se skoro vsa ta vsota, s katero bi se preživelo do 100.000 kmetekih rodbin, ne računajoč rodovitne zemlje, ki bi se pridobila valed pogozdovanja tudi v dolini in koristi, katero bi dalo lesovje.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Dunaj 1. februvarija. Taaffe se posve-toval včeraj celo uro s Plenerjem. Vladni pro-gram bo zlasti neugoden za jugoslo-vanske poslance.

Dunaj 1. februvarija. Weckerle se mudi tu radi velevažnih političnih poslov.

Dunaj 1. februvarija. Danes dopoldne izročil cesar v navzočnosti nobel-garde, pape-ževih delegatov, dvornih dostojanstvenikov, Kal-nokyja, Taaffea in drugih vkupnih avstro-oger-skih ministrov Galimbertija in Vaszaryja na slovesen način kardinalski baret.

Dunaj 1. februvarija. Včeraj se je govorilo o nekem atentatu na ruskega carja. Govorica po poročilih iz Peterburga popolnoma neosnovana. Car bil na včerajšnjem dvornem plesu in odlikoval mnoge navzočnike z ogo-vori.

Beligrad 1. februvarija. Kraljica Nata-lija se vrne, čim razveljavi skupščina zakon, s katerim je bila iztirana.

Madrid 1. februvarija. Kralj obolel za osepnicami.

London 1. februvarija. „Standard“ javlja, da je angleška mornarica dobila povelje od-pluti pred Honolulu. Kraljica izprosila angleško pomoč zoper revolucionarje. Kolizija mej An-gleži in Američani ni izključena.

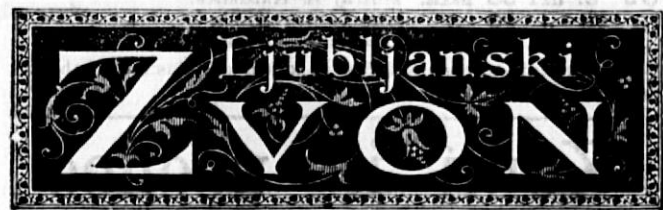
Kalkuta 1. februvarija. Nadvojvoda Franc Ferdinand dospel včeraj sem in bil na kolo-dvoru od kraljevskega namestnika in guvernerja bengalskega slovesno vzprejet.

Narodno-gospodarske stvari.

— Okrajna posojilnica v Krškem, zadruga z neomejenim poročstvom imela je v osmem uprav-nem letu 1892. denarnega prometa 185 053 gld. 19 kr., namreč 93 324 gld. 95 kr. dohodkov in 91.728 gld. 24 kr. izdatkov. Čistega dobička je bilo 153 gld. 4 kr. Zadrugiški zaklad (rezervni fond) znaša 1316 gld. 61 kr. Zadrugišnikov je bilo skupaj 562, število dolžnikov 524, branilničarjev 277. Vsled premembe pravil ne posojuje zadruga več na me-nice, nego proti zadolžnicam. Od branilnih vlog daje obresti 4%, od posojil jemlje 5½%, obresti. Uradni dan je le ob četrtkih in praznikih od 8—12 ure jutraj. — Občni zbor bode imelo društvo dne 5. marcija.

— Posojilnica v Prevaljah na Koroškem je imela v minolem prvem polletju svojega delovanja do konca l. 1892. denarnega prometa za 39.270 gld. Družnikov je štela 110. Posojil je dala za 14 692 gld.

— Posledice vinske klavzule Na Dunaji iz-hajajoča „Landw. Ztg.“ prinesla je te dni članek, ki se peča z narodno gospodarskimi odnošaji v Dal-maciji. Na podlagi uradnih poročil je dognano, da je imela Dalmacija vsled zloglasne vinske klavzule pri vinskih cenah v minolem letu okoli 7½ milijona goldinarjev škode! To so strahovite številke. Ome-njeni list pozivlje Dunajsko centralno vlado in tudi deželno vlado v Zadru, naj resno preišči in jo teji britki resnici! Kaj pomaga pa vse tarnanje zdaj, ko merodajni krogi niso hoteli videti preteče nesreče za vinorejce, ko je bilo še možno odvrniti jo.

prinaša v 1. zvezku nastopno vsebino: 1. Rástislav : Gazele. — 2. Dolénjec: Iz lepših dni. V—VIII. — 3. Breda: Zvezda. 4. Nejaz Nemcigren. Abadon. Bajka za starce. (Dalje.) 5. y.: Prešlim upom. 6. Dr. S. Šubic: Pogubni malik svetá. (Dalje.) 7. Slovén; Zimsko popje 5—8. — P. pl. Radica: Anton Linhart. (Konec.) — 9. Rástislav: Méni žal srcé krepí — 10. M. Cilenšek: Granitna miza. (Konec.) — 11. L. Habetov: Valčku. — 12. Janko Krsnik: Jara gospóda. Povest. (Dalje.) — 13. M. Valjavec: K prvemu sešitku slovensko-nemškega slovarja Wol-fovega. — 14. Književna poročila: I. V. Bežek: Levstikovi zbrani spisi. (Konec.) II. V. Oblak: W. Vondrák, Altslovenische Studien. (Konec.) III. Dr. Jožef Rakež: Domači zdravnik. — 15. Lstek: Slo-venska zemlja. — Jurčičevi zbrani spisi. — Lev-stikovi zbrani spisi. — Anton Janežičev slovensko-nemški slovar. — Kratek nauk o glasbi. — Zbirka zakonov. — Zakoni ukazi in naredbe. — Popot-nikov koledar za slovenske učitelje. — Razpis pi-sateljskih nagraj. — Slovensko časopisje. — Slo-vensko gledališče. — Prvi koncertni večer „Glas-bene Matice“. — Stoletnica Resslera. — Književ-nost hrvaška. — Znameniti grobovi. — Listnica. — † Josip Marn.

LJUBLJANSKI ZVON stoji za vse leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld 30 kr. in za četrt leta 1 gld. 15 kr.

Znižana ustopnina!

Začetek ob 3. uri popoldne. Dr. pr. 512.

Deželno gledališče v Ljubljani.

V četrtek, dne 2. februvarja 1893.

Danes bomo tiči!

Burka v štirih dejanjih. — Po Nestroy-u poslovenil Ivan Zeleznikar. — Režiser gospod Ignacij Borštnik.

Začetek točno ob 3. uri, konec ob ½. uri popoldne.

Dramatično društvo.

Pri predstavi svira godba slavnega domačega pešpolka baron Kuhn št. 17.

Ustopnina:

Parterni sedeži I. do III. vrste 50 kr., IV. do VIII. 40 kr., IX. do XI. vrste 40 kr. — Balkonski sedeži I. vrste 50 kr., II. vrste 40 kr. in III. vrste 30 kr. — Galerijski sedeži 20 kr. — Ustopnina v lože 40 kr. — Parterna stojišča 30 kr. — Dijaške ustopnice 20 kr. — Galerijska stojišča 10 kr. — Sedeži se dobivajo v čitalnični trafiki, Šelenburgove ulice, in na večer predstave pri blagajnici.

Prihodnja predstava bode v nedeljo, dne 5. februvarja 1893.

Blagajnica se odpre ob polu 3. uri popoldne.

Umrli so v Ljubljani:

28. januarja: Janez Pičman, zidar, 29 let, Hrenove ulice št. 15. jetika.

29. januarja: Marija Kajdiž, gostilničarjeva vdova, 69 let, Kolodvorske ulice št. 20, srčna hiba. — Katarina Anžič, kajžarica, 69 let, Illova št. 11, ostarelosti.

31. januarja: Elizabeta Šetina, stražnikova hči, 14 mesecev, Stari trg št. 4, jetika. — Jožef Bizjak, delav-čev sin, 18 let, Poljanska cesta št. 55, jetika

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opa-zovanja	Stanje barometra v mm.	Tem-peratura	Ve-trovi	Nebo	Mo-krina v mm.
31. jan.	7. jutraj	745.1 mm.	— 4.8 C	brezv.	megla	
	2. popol.	745.6 mm.	— 1.2 C	brezv.	megla	0.00 mm.
	9. zvečer	743.9 mm.	— 3.4 C	brezv.	megla	

Srednja temperatura —3.1°, za 2.0° pod normalom.

Dunajska borza

dne 1. februvarja t. l.

	včeraj	—	danes
Papirna renta	gld. 98.90	—	gld. 98.90
Srebrna renta	98.40	—	98.40
Zlata renta	116.70	—	116.70
5% marcna renta	102.—	—	101.85
Akcije narodne banke	1000.—	—	999.—
Kreditne akcije	323.25	—	324.—
London	120.80	—	120.90
Srebro	—	—	—
Napol.	9.62	—	9.63
C. kr. cekini	5.68	—	5.68
Nemške marke	59.20	—	59.22½
4% državne srečke iz l. 1854	250 gld.	147 gld.	— a.
Državne srečke iz l. 1864	100	194	—
Ogerska zlata renta 4%	—	114	55
Ogerska papirna renta 5%	—	102	25
Dunava reg. srečke 5%	100 gld.	120	50
Zemlj. obč. avstr. 4½% zlati zast. listi	—	118	50
Kreditne srečke	100 gld.	194	—
Rudolfove srečke	10	25	—
Akcije anglo-avstr. banke	120	152	50
Tramway-društ. velj. 170 gld. a. v.	—	245	50

Lekarna „k zlatemu držav-nemu jabolku“.

J. PSERHOFER'ja

Dunaj, I., Singerstrasse 15.

Kri čistilne kroglice, preje imenovane univerzalne kroglice, kot znano, lahko čistilno domače sredstvo.

Od teh kroglic stane: 1 škatljica s 15 kroglicami 21 kr., 1 zvitek s 6 škat-ljicami 1 gld. 5 kr., če se pošlje nefrankovano proti povzetu pa 1 gld. 10 kr.

Če se poprej vpošlje denarni znesek, potem stane poštnine prosta pošiljatev: 1 zvitek kroglic 1 gld. 25 kr., 2 zvitki 2 gld. 30 kr., 3 zvitki 3 gld. 35 kr., 4 zvitki 4 gld. 40 kr., 5 zvitkov 5 gld. 20 kr., 10 zvitkov 9 gld. 20 kr. (Manj ko jeden zvitek se ne more pošiljati.)

Prosi se, izrecno „J. Pserhofer-ja kri čistilne kroglice“

zahtevati in na to paziti, da ima napis na pokrovu vsake škatljice na navodilu o uporabi stoječi

podpis J. Pserhofer in sicer z rudečimi črkami.

Balzam zoper ozeblino J. Pserhofer-ja. 1 lonček 40 kr., s poštne prosto pošiljati 65 kr.

Sok od ozkega trpotca Spitzwegerichsaft), 1 stekl. 50 kr.

Američansko mazilo zoper protin, 1 lonček 1 gld. 20 kr.

Prašek zoper pótne noge, cena škatljici 50 kr., s pošt. nine prosto pošiljati 75 kr.

Balzam zoper golšo, 1 stekl. 40 kr., s pošt. prosto pošiljati 65 kr.

Angleški balzam, 1 steklenica 50 kr.

Razen tu imenovanih preparatov so v zalogi še vse v avstrijskih časnikih oglašene tu- in inozemske farmacevtske specialitete ter se poskrb vsi predmeti, katerih morda ne bi bilo v za-logi, na zahtevanje točno in najceneje. — Pošiljatev po pošti izvršujejo se najhitreje proti temu, da se prej vpošlje denar, večje naročbe tudi proti povzetju zneska.

Če se preje vpošlje denar (najbolje s pošto nakaznico), potem je pošt-nina mnogo cenejša, nego pri pošiljatih proti povzetju.